

gelingsvereniging te Pretoria werd de vergadering door den heer Du Toit met dankzegging gesloten.

Hartelijk werd daarop aan de gasten toegezongen Psalm 121 : 4.

“ De Heer zal u steeds gadeslaan ”

en op verlangen van den heer Du Toit scheidde men met een warmen handdruk. Lang reeds stond het rijtuig te wachten voor de gezanten, 't was bijna 11 uur. In twee rijen stonden de leden der vereniging, bij 't vertrek der gezanten, tot bij 't rijtuig geschaard, en met luid “ heera ” werd het afscheid toegeroepen aan de mannen, wier komst zoo veel vrengde had verschaft.

HET BEZOEK AAN DEN BRIEL.

Op den 1sten April, den dag waarop voor ruim 300 jaren deze stad aan de macht van Spanje door de Watergeuzen werd ontruikt, op dien zelfden dag werd zij vereerd door een bezoek van de Transvaalsche Deputatie. Slechts eerst drie dagen te voren was het zekere bericht gekomen dat de Transvaalsche Deputatie aan de nitnoodiging om deze stad te bezoeken, zou gevolg geven. Dat zou men echter niet gezegd hebben, als men zag wat er was gedaan om de Transvaalsche gasten feestelijk te ontvangen. Al die beslommeringen die in eene kleine plaats zooveel hoofdbrekens kosten, ze waren door vereenden goeden zin tot een goed einde gebracht, en toen de schitterende voorjaarszon de oude en allen Nederlanders dierbare veste verguldde, bescheen zij eene feestelijke menigte, in den volsten zin van het woord. Niet alleen uit de stad, van alle zijden van het eiland waren de bewoners toegestroomd in feestgewaad, om de Transvaalsche gasten te ontvangen, allen in de beste stemming, in feestgewaad, de vaderlandsche liederen zingend. Dat aan geen boventop of huisgevel, evenmin als aan schip of schans, de nationale of Transvaalsche kleuren ontbraken, is te begrijpen. Velen hadden zelfs versieringen aan de huizen aangebracht met groen of bloemen. De met groen omkroonde beeltenissen van het Driemanschap zag men overal.

Juist op den tijd, 11 uur, stoomde de versierde boot het Maarland binnen. Eenige leden der feestcommissie hadden de gasten te Rotterdam ontvangen, en reeds op de reis vielen overal de ondubbelzinnigste blijken waar te nemen van een geestdrift, die men zou gemeend hebben dat boven hun bereik ging.

Zij steeg ten top toen de feestboot de haven binnestoomde.

Een oorverdoovend gejuich ging van alle zijden op nit de onafzienbare menschenmassa, die zich op alle mogelijke en onmogelijke plaatsen verdrong.

De voorzitter der feestcommissie ontving aan den wal bij de Waterpoort (elke Nederlandsche vesting heeft een Waterpoort!) de heeren, die door hunne secretarissen werden vergezeld, en stelde hun de onderscheiden heeren voor.

Eene echt Hollandsche eerewacht, boerenzonen te paard, opende den trein. De stafmuziek van het 4e regiment infanterie, de oud-strijders, de vertegenwoordigers van schutterij en garnizoen volgden. Dan volgde in het eerste rijtuig, door den Burgemeester afgestaan, de president Kruger, in de volgende achtereenvolgend de heeren Smit, Du Toit, de secretarissen en de Hellevoetsche deputatie, om door een deel der eerewacht gesloten te worden.

In den beginne waren de boerenpaarden wel eenigzins verwonderd over de schitterende militaire muziek en gaven dit op voor sommigen minder prettige wijze te kennen, door achterwaartsche bewegingen, maar alles liep goed af.

Onder het voortdurend gejuich en gewuif vervolgde de stoet langzaam zijn weg. Op dezen weg ontving de Deputatie twee fraaie bloemenruikers.

In de Voorstraat stapten de heeren uit en begaven zich te voet naar het Asylplein, de plek waar heden voor 12 jaren Z. M. de Koning met zooveel geestdrift de onthulling bijwoonde van het gedenkteeken aan 1 April 1572.

Met diepen ernst hoorden de Transvaalsche gasten de verklaring van het gedenkteeken aan. *Libertatis primitiae*, dat met gulden letters er op prijkt; de heer Dutoit herhaalde die woorden met geestdrift.

De optocht werd dra weder gevormd om voor het Geuzenweeshuis aan de Voorstraat stil te houden. Daar stond de Jongelingsvereeniging geschaard, om de nationale en Transvaalsche volksliederen te doen hooren, en ontvingen de heeren eenige geschenken, te eigenaardig om ze niet te vermelden: eene geheel uitgeruste stoomboot in het klein met drijfwerk, als zinnebeeld van de zoo gewenschte stoomvaartverbinding tusschen Nederland en Zuid-Afrika; de portretten der weeskinderen; een exemplaar der Geuzencourant, een kunstig bewerkten passer voor den Transvaalschen jongen dien deze als schoolprijs zal verdienen; een fraai plakboek voor de kinderen van generaal Smit. Nadat de tocht was voortgezet, was de stoet tegen 12 uur aan het Raadhuis.

In het voorportaal wachtte den gasten reeds terstond een schitterende ontvangst. Een koor van 114 dames en heeren, gesteund door eene begeleiding met koper, zong hun een zeer

verdienstelijk uitgevoerden welkomstgroet toe. Het zangkoor was samengesteld uit het koor der Roomsch-katholieke kerk, de leden der Christelijke Jongelings-vereeniging en eenige andere zangeressen en zangers. Deze samenstelling was geheel in over eenstemming met den aard van het bezoek, waarbij alle scheidsmuren wegvallen.

Terwijl dit koor zijne uitvoering gaf, loden eenige allerliefste kleine meisjes, waarbij het dochtertje van den president der feestcommissie, aan de heeren eenige prachtige bouquets aan. De kinderen, allen voorzien van de Transvaalsche vlaggen, hadden recht veel schik met de gebarde mannen, die ze hartelijk kusten, en ze hadden blijkbaar nog wel wat daarbij willen blijven.

In de raadszaal had de officiële ontvangst plaats. De Burgemeester, in ambtsgewaad, en de leden van het dagelijksch bestuur, wachtten de gasten op. Het hoofd der gemeente verklaarde dat het hem bijzonder genoeg deed, dat de Transvaalsche deputatie juist op dezen gedankwaardigen dag van 1 April haar bezoek wilde afleggen, en heette haar hartelijk welkom. De eerewijn werd daarna rondgediend. Ik behoef niet te zeggen dat de heer Kruger dezen niet, maar iets anders dronk.

De eigenlijke welkomstgroet werd uitgesproken door den heer P. Nieuwensluis, predikant bij de Christelijk Gereformeerde gemeente.

Deze rede, met bezieling uitgesproken, maakte een voortreffelijken indruk. "Kwaamt gij," zeide spreker, "met voorbijgaan van andere grootere steden, naar ons afgelegen Babel, het was niet ter wille van onze geestdrift alleen, maar bovenal, omdat onze eerste kolonisten als een kostelijk kleinood naar de Kaap hadden meegenomen, en hunne nakomelingen, uw volk, als een dierbaar pand, onder velelei lijden en strijd, bewaard hebben, dat bewonderenswaardig stuk uit uit de historie onzer volvruchtige vaderen, waarin ook, en wel met onuitwischbaar schrift, de naam van het stedeke staat geschreven, 't welk sedert 1572 met fierheid het *Libertatis primitivæ* als zijn wapenspreuk voert."

Spreker herinnerde er aan hoe de Transvalers zelf getuigd hadden dat zij tijdens hun worstelstrijd gedachtig bleven aan de helden uit onzen 80-jarigen oorlog.

"Hebben wij, Oud Nederlanders, dus eindigde de spreker, reeds gedurende een reeks van jaren de heugenis vernieuwd der gebeurtenis, die den grondslag legde tot de vestiging onzes Staats, de Almachtige, die tot hiertoe streed aan de spits uwer dapperen, geve, dat uwe jongste heldendader, dat de schitterende overwinningen van den Langnek en den Spits-

kop, weldra de zoo vurig begeerde vrucht voor u afwerpen, te weten : De geheele en volkomene onafhankelijkheid van het schoone Transvalia van alle Britsche gezag, van allen Britschen invloed, van allen Britschen list; benevens de verwezenlijking van het prachtige, benijdenswaardige ideaal Afrika voor de Afrikaners van de Kaap to Zambesi toe!"

Een driewerfherhaald hoezee! voor de Transvaal bekrachtigde dezen wensch. De heer Kruger antwoordde, en zijn antwoord ontlokte luide juichkreton.

Dooreene deputatie uit de burgerij werd eene vlag van Den Briel, de witroode vrijheidsvlag, ten geschenke aangeboden.

Vel indrak maakte ook het bezoek der oudstrijders. De heer V. d. Lugt Melsert stelde hen voor met eene kranige toespraak. Deze krijgshaftige figuur, de borst bekleet met riddersorden, bracht in tintelende taal hulde aan den generaal Smit.

Deze liet het antwoord niet wachten. Nooit had hij gedacht, zeide hij, de vreugde te zullen smaken, de manne van zijn geslacht in het moederland te zullen zien, die reeds 30 jaar vóór hij geboren was de wapens hadden gevoerd voor hun vaderland. Hij drukte de hoop uit, dat vooral de jongeren hun voorbeeld zouden volgen, en even wakker het eeremetaal verdienen in den strijd voor het vaderland als deze vrienden. Hij drukte allen de hand, de heer Melsert commandeerde: links zwenken, marsch! en de krijgshaftige ouden gingen heen, opgetogen over generaal Smit, wiens woorden met geestdrift waren toegejuicht.

Naafloop van dit geshoor rustte de Deputatie een oogenblik en begaf zich toen naar de bovensaal.

Daar, op de zaal van het kantongerecht, was thans wel wat anders te zien dan het sombere tooncel van eene rechtszitting. 't Was nu eene feestzitting aan een gezelligen middagisch. Voor alle gasten zich zetten, traden de meesten aan de open ramen, want op de markt hadden de schoolkinderen zich geschaard. Allen wederom voorzien van de Nationale vlaggen, zongen begeleid door de Brielsche Harmonie hunne liede en uit volle borst. Een duizendstemmig gejuich verhief zich toen de Transvaalsche hooren buigend voor de gebachte hulde dankten.

Terwijl de feestdich begon werd door de muziek van het 4de regiment infanterie op de markt eene volksuitvoering gegeven en heerschte in de stad de meest opgewekte stemming. Het Transvaalsche en Nederlandsche volkslied hoorde men op alle punten der stad.

De maaltijd kenmerkte zich door broederlijken zin, die zich uitte door tal van hartelijke dronken. De eerste werd

uitgebracht op Z. M. den Koning, met geestdrift toegejuicht en per telegraaf aan Z. M. medegedeeld. De heer Kruger beantwoordde dezen dronk en betuigde er zijne levendige instemming mede.

De heer V. Houtum dronk daarna op den vechtgeneraal Smit, door dezen beantwoord.

De heer Sinia, leeraar der hogere burgerschool, bracht een toast uit op den heer du Toit, als den vertegenwoordiger van de toekomst van de Transvaal.

De heer du Toit antwoordde hierop in een schitterenden dronk, die den luidsten bijval verwierf. De geestdrift, die bij hier, zeide hij, en overal in ons land waarnam, bracht hem tot het besluit dat ook 't Hollandsche volk nog niet verouderd is. Men had de Deputatie heden een Brielsche vlag geschonken, hij hoopte dat zij eenmaal zal waaijen op de plaats waar de Transvalers de eerste overwinning op de Engelschen behaalden, bij Broukersspruit, op eene nieuwe stad die men daar hoopt te zien verrijzen en die den naam van Nieuw-Brielle zal dragen. Onder de donderende toejuiching der vergaderden hechtte de heer Kruger aan dit voornemen zijn zegel.

In een ommezien was het alzoo 4 uur geworden en voor de Deputatie tijd om te vertrekken. In dezelfde orde trok de stoet alstoen van het stadhuis weder naar de haven, onder het oafgebroken gejuich der menigte. Aan de boot gekomen, dankte de heer du Toit in het rijtuig staande, de eere-wacht, terwijl even vóór het betreden van de boot de geheele menigte psalm 134 aanhief. Dit was een treffend oogenblik. Paul Kruger bleef staan, overweldigd van aandoening, en na het eindigen van het gezang, kon hij slechts door het buigen een teeken van dank geven.}

Onverschillige leden der commissie met hunne dames geleidden de deputatie per boot naar Rotterdam. Bij het vertrek uit de lange haven openbaarde zich een geestdrift, zóó groot, dat de leden der deputatie naar waarheid zeiden, dat men zich in de Transvaal van zulk een geestdrift geen voorstelling zou kunnen maken.

HET BEZOEK TE ANTWERPEN.

[Op speciaal verzoek werd dit verslag van de ontvangst der Deputatie te Antwerpen aan de redactie van de *Patriot* gezonden.]

Antwerpen, 1e Mei 1884.

Zeer geachte Patriot!

Wilt gij ook iet opnemen dat *in 't Vlaamsch* is geschreven

over de ontvangst der Transvaalsche deputatie in Antwerpen? Er zal uit blijken hoe weinig het Vlaamsch van het Hollandsch verschilt; hoe allebei met uw Zuid-Afrikaansch wel wis en waar hetzelfde "Nederduitsch" zijn. Tot omtrent 1500 heette ons aller taal dan ook "Vlaamsch";—vroeger heette ze "Dietsch";—heet ze nu "Nederlandsch," wie weet wordt ze niet eens "Afrikaansch" genoemd, als gijlie daar eenige miljoenen meer in getal zult zijn dan wij hier?

Er zal nog iet anders uit blijken: nadat de Nederlanders in 1830 in tweeën waren gescheurd, werd het Vlaamsch in België vervolgd door Walen en Franschgezinden, net als uw Afrikaansch door de Engelschen; maar in plaats van het dood te krijgen, is het levendiger geworden dan vroeger, ook juist als bij u. Natuurlijk in het vuur wordt het ijzer tot staal.

In 1873 werd hier het 13e Nederlandsch Taalcongres gehouden, en toen reeds stond op het programma: "het aanknoopen van betrekkingen tusschen den Oranje Vrijstaat en Transvaal, in Zuid Afrika en Noord- en Zuid Nederland in Europa," als behoorende alle vier tot denzelfden stam.

Wij waren hier toen met uwe toestanden nog zeer weinig bekend: gij woondet zoo verre, en wat gij gedaan hadt, was zoo "buiten de wereld" gebeurd! Ook kwam uit dat Congres nog niet veel voort. Maar 't verbeterde, als president Burgers in 1876 Holland en België bezocht en consuls aangesteld had. Met spijt en schaamte dachten wij hier aan Transvaal, als die Staat zich zoo gewakkelijk door Engeland had laten "pakken," en als diezelfde menheer Burgers zich zoo gewillig schikte in zijn lot van "President in ruste."

Maar toen de Boeren naar de wapens grepen, de Engelschen aanvielen, en ze keer op keer versloegen; toen wij hier hoorden van Bronkerspruit, Langenek, Ingogo en Spitskop, dan werd hier vast en zeker zoo luid *bravo!* geroepen als in de Peerl. Men maakte hier voor dagbladen en tijdschriften gedichten en gezangen ter eere van Transvaal.

En gelijk Professor Harting van Noord-Nederland, schreef Julius de Geyter voor Zuid Nederland een "Beroep op het Volk van Engeland" dat met duizenden handteekens op duizenden exemplaren naar Londen gezonden werd aan de Koningin, de Ministers, de Parlementsleden, de dagbladen, enz., alsmede naar Pretoria aan het Driemanschap der zegepralende Boeren.

Wat de Vlamingen daarin zegden, moge hieruit blijken dat het *Dagblad van Samarang* de beide adressen besprekende, onbewimpeld verklaarde dat de Vlamingen veel trotscher ~~en~~

vrijmoediger voor hunne stamgenooten recht hadden geëischt dan hunne Hollandsche broeders.

Ge kunt dus wel denken, zeer geachte *Patriot*, met welke vreugd wij hier vernamen dat Kruger, de eerlijke President, Smit de koene vechtgeneraal, en du Toit, dien wij nog niet kenden, maar die de grondlegger was van 't nationaal onderwijs, naar Europa overkwamen. Die moesten we zien, als vrienden onthalen, vereeren en vieren als broeders.

Lang voordat ze Engeland konden verlaten beloofden ze dat ze ook naar Antwerpen komen zouden; ze hadden niet vergeten wat hier in tijden van jammer voor hun land en hun volk was gedaan, en teonden dat ze menschen waren met een edel hart. En ze kwamen.

Hoe eerlijkheid, trouw en moed de dingen toch veranderen kunnen! Ziet, waar hun land tien jaar vroeger nog volslagen onbekend was, werden zij nu in een berline (salon-rijtuig) van den Koning aan de grens afgehaald en naar Antwerpen gebracht. Hier stonden de stedelijke regeering, met den Burgemeester aan 't hoofd, de 50 Comiteitsleden en duizenden medeburgers binnen en buiten het baanhof (station) geschaard, om hen te verwelkomen en toe te juichen. In een stoet van twintig particuliere rijtuigen werden zij naar hun hotel gebracht. Daar werden de overheidspersoonen hun voorgesteld, en mocht men voor de eerste maal, bij monde van den President "Afrikaansch" hooren spreken. Het klonk wel wat nieuw maar werd door een ieder perfect verstaan.

Wij hebben de Deputatie dus drij (drie) dagen lang mogen vieren. Antwerpen, moet ge weten, is een stad van 200,000 zielen. Zij ligt aan den Scheldestroom, net als, ja beter dan, aan zee. Zij heeft de best ingerichte haven van geheel de wereld: buiten een half dozijn dokken landwaarts in, heeft er de Schelde een arduinen Kaaimuur van omtrent een uur lengte, waar 't water bij lage tij of eb nog 8 meters diepte heeft; de Kaaien zijn 100 meters breed, en op heel hun lengte overdekt, om al de schepen te laten lossen en laden in 't droog. Binnen 16 jaar (1900) zal Antwerpen een half miljoen inwoners bevatten. Het heeft natuurlijk alles wat een groote stad bezit; maar 't is daarenboven de hoofdstad der schilderkunst voor heel noorder-Europa,—de "Rubens-stad;" het heeft overrijke museums en eenen toren zonder weerga, zoodat Du Toit wel zeggen mocht: "Welk een steenen dichtwerk!" In Antwerpens Dierentuin, merkwaardiger dan die van Londen, zijn schier al de dieren uit uw Zuid Afrika te zien, tot Nijlpeerden toe.

't Was dus niet moeilijk het Gezantschap.....—Wij

zeggen "Transvaler Gezantschap," in plaats van "Deputatie;" dat schijnt ons beter Nederduitsch en weerdiger voor een Staatshoofd dat op reis is met de hoogsten uit zijn rijk.—'t Was ons dus niet moeilijk die Heeren drie dagen genoeg aan te doen. Over alles te spreken ware te lang; ik zal mij bepalen bij twee punten, het Banket en de Conferentie over Transvaal.

De banketzaal is wellicht de schoonste die er ievens bestaat: ze is gebouwd op Kolommen en heel en al met schilderijen versierd, in de leste 20 jaar gratis gepenseeld door onze bekwaamste artisten. Zij is als een tempel der kunst. Daar zaten 200 dischgenooten bijeen, waaronder taalvrienden uit Brussel, Gent, Brugge en andere vlaamsche steden. Bij het tweede gerecht zong een uitstekend zanger een *Welkomsgreet*, die warm werd toegejuicht; maar als daarop 400 schoolkinderen, meisjes en jongens, het betooverend lied aanhieven *In Transvaal*, met begeleiding van orkest, rezen bij elk koeplet de 200 dischgenooten op, om de zaal onder gejuich en gejubel te doen dreunen. Elke dischgenoot had het gedicht vóór zich liggen en elkeen zong mee, hetwelk luidde:

GEDICHT VAN JULIUS DE GEYTER, MUZIEK
VAN PETER BENOIT.

Opgedragen aan President KRUGER.

I.

Daar is een zucht die gloeit in ieder harte;
Daar is een kreet die dreunt door ieder land:
't Waait uit de vlag die wappert in de verte;
't Vliegt met het schip dat stevent van het strand...

" Vrij zijn! Vrij zijn!
Dreune het ook uit onzen mond,
Daar op Afrikaanschen grond,
Daar geen volk op 't wereldrond
Vrijer is dan wij zijn!

II.

Wie kent ze niet, de Huguenots en Geuzen!
Ze zeilden uit, op wilde volken af.
Elk werelddeel bracht schatten aan die reuzen.....
Wij zijn hun zoons, en zwaaien hier den staf.

" Vrij zijn! Vrij zijn!"
Dreune 't ook uit onzen mond,
Daar op Afrikaanschen grond,
Daar geen volk op 't wereldrond
Vrijer is dan wij zijn!

III

De vijand kwam ... Ons wilde hij tot slaven.....
 Te paerd ! Te paerd ! met buksen en met lood.
 Waar bleef hij, waar ?—Men vrage 't aan de raven :
 Langs elken weg zijn nog de rotsen rood.

“ Vrij zijn ! Vrij zijn ! ”

Dreune 't ook uit onzen mond,
 Daar op Afrikaanschen grond,
 Daar geen volk op 't wereldrond
 Vrijer is dan wij zijn !

IV.

Jong is de Staat ; maar eikels worden boomen.
 's Lands moed, 's lands eer ! o God, verlaat ons nooit.
 Laat op Transvaal uw zegen nederstroomen ;
 Weze Afrika met steden eens bestrooid.

“ Vrij zijn ! Vrij zijn ! ”

Dreune 't ook uit onzen mond,
 Daar op Afrikaanschen grond,
 Daar geen volk op 't wereldrond
 Vrijer is dan wij zijn !

Antwerpen, 26 Februari 1884.

De Deputatie was als verrukt. De heer Du Toit sprong van de eeretafel op, snelde tot de kinderen, klom op eenen stoel, en sprak met trillende stem eenige woorden, die gloeiend doordrongen tot het kinderlijk hart.

Jong is de Staat, maar eikels worden boomen ! was het vers dat hij in zijn aanspraak ontwikkelde. Ik heb groote menschen zien weenen. Al de aanwezigen waren overtuigd, dat ze met een meer dan gewoon mensch in kennis kwamen. Dat bleek ten volle toen de zanger *De Vierkleur van Transvaal* (woorden van Ds. S. J. du Toit, muziek van Professor J. S. de Villiers,) hooren liet. Ook dat gedicht lag nevens elke teloor (bord). Wel is 't in 't Afrikaansch, maar geen dischgenoot die het niet verstond. En de zanger zong het overheerlijk. Tot begeleider had hij een harpist, die door zijn snarenspeel elk koe let in de verte uitsterven liet. Daarna, als een echo herhaalden bazuinen buiten de zaal de stervende toonen, zoodat de naklank van het lied in het oneindige scheen weg te smelten. De muziek der *Vierkleur* is prachtig ; harp en bazuinen hadden ze nog verfraaid. Maar 't was vooral de zin der woorden, de taal des dichters, die zoo diep in de gemoederen greep. Du Toit heeft voor Transvaal een meesterstuk gewrocht, dat niet vergaan zal. Waar hij den heldenmoed zijner landgenooten

verkonde, waar hij dwong aan den vechtgeneraal te denken, bleef geen mond dicht, staken alle armen uit tot Smit. Ik heb vele tooneelen van opgewondenheid bijgewoond, maar nooit een vervoering gezien als dezen avond.

Er werd nog meer gezongen. Er werd ook geproken, veel en goed gesproken, door den Burgemeester, door Julius de Geyter, voorzitter van 't Comité, door President Kruger, door Jonkheer Beclaerts van Blokland, door den Heer Du Toit, door Edward Esselen, secretaris der Deputatie, door Mr Jan van Rijswijk, door Jan van Beers, leden van den Gemeenteraad.—En wat werd door allen gezegd, door heel de vergadering bezegeld? Dat Zuid Afrikanen, Noord-Nederlanders, Vlamingen, ééne en dezelfde taal spraken, tot één en denzelfden stam behooren; dat zij elkander moeten steunen, helpen, verdedigen, in lief en leed, in handel en nijverheid, in de duizenderlei betrekkingen die broeders hebben met elkander.

Dat was dan ook het thema van den Heer Du Toit, den volgenden avond, bij zijne conferencie over Transvaal, in de concertzaal, van den Nederlandschen schouwburg. In breede trekken schetste hij, voor ontelbare toehoorders, de geschiedenis van zijn land, dezès natuurlijke rijkdommen, de vruchtbaarheid van zijnen grond; wat er al ontgind, verwerkt, uitgevoerd en ook ingevoerd kan worden; hoe de Republiek is ingericht; welke vrijheden zij waarborgt; hoe er 't klimaat is; van welke volksstammen Transvaal ommringd en bewoond is; welke taal er gesproken wordt, welke taal geschreven, welke in bestuur en gerecht gebruikt; en hoe het onderwijs op zuiver Nederduitsch en nationalen geest gegrondvest is.

Kortom, hij schetste ons dien opkomenden Staat zóó belangrijk, dat ieder, bij het toejuichen van den begaafden spreker, reeds die nieuwe wereld schon toe te juichen, die ginds oprijzen zal uit Nederlanders gelijk Amerika is opgerezen als een spruit van Engeland.

Van Antwerpen vertrok de Deputatie naar Brussel, vergezeld van de toejuichingen en de heilwenschen der duizenden die aan het baanhof vergaderd stonden.

En nu? Het Antwerpsch Comité zal dikwerf boeken en nieuwsbladen sturen naar Transvaal. Is eers de Spoorweg van Delagoa-baai naar Pretoria gelegd, dan zal van hier uit een geregelde stoomvaartdienst worden ingericht; er zullen menschen komen voor alle vakken en bedrijven;—maar in afwachting vragen hier velen naar het middel om zich op den *Patriot* te abonneeren en boeken aan te koopen, die in Zuid-Afrika zijn gedrukt.

DE ONTVANGST TE NEERBOSCH.

Daar de Deputatie reeds in de Transvaal is aangekomen moeten wy ons haasten om het verslag van hun ontvangst in Holland oek maar ten einde te brengen. Wy geven slechts nog eenige mededeelingen omtrent hun ontvangst aan de Weesinrichting te Neerbosch, dicht by Nymegen, ontleend aan *De Kleine Courant* aldaar:—

Ofschoon de toren op de weezenkapel reeds twaalf had geslagen, was toch nog een groot getal vrienden en vriendinnen der weezen by de aankomst van de drie rytuigen, waarmede zij door drie leden van het Bestuur der Weesinrichting te Zetten waren afgehaald, aanwezig om de edele mannen uit het verre Zuiden een welkomstgroet te brengen; ook de muziek der weezen deed zich nog hooren. Der Deputatie werd door ds. Jb. Moulijn een hartelijk welkom op de Weesinrichting toegeeroepen en hoewel het zeer laat was, hadden wij nog een gezellig uurtje met hen. Aan tafel bracht ds. F. W. Smits Pzn. een toast uit, waarbij hij schetste de overeenkomst van den worstelstrijd in de Transvaal met den arbeid der weezen op Neerbosch, en hoe de Heere God op beide plaatsen, ofschoon de middelen verschillend waren, op den stryd, die gevoerd werd en wordt, heerlijke overwinningen deed behalen.

Zeer vermooid begaven zich allen ter ruste.

De President, Paul Kruger, was ongesteld geworden en had de reis niet durven meemaken. Voor velen, die gehoopt hadden "Oom Paul" eens te zien, was dit zeker een groote teleurstelling.

Op Neerbosch was het den volgenden morgen al vroeg dag. De weeshuizen waren met vlaggen versierd; aan den ingang der Inrichting stonden eerebogen en op de binnenplaats een eerepoort opgericht, waarboven in groote letters deze spreuk te lezen stond: *Die den Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen*, en daaronder prijkten op kleine schilden de namen: Preterea, Amajuba, Spitskop, Langnek, namen bekend uit den Transvaalschen Vrijheidsoorlog. De weezen, allen net gekleed en met kokardes, bestaande uit de Nederlandsche en Transvaalsche kleuren, versierd, dartzelden reeds vroeg rond in afwachting der dingen, die komen zouden.

Na een bezoek gebracht te hebben aan de verschillende werkplaatsen, die met de meeste belangstelling werden bezichtigd, vereenigden allen zich in de nette kapel, waar tegenover den catheder een schild, geflankeerd met vlaggen, was aangebracht, waarop in groote letters prijkte: *Welkom aan het Gezantschap van Transvaal*.

Uit den mond der weezen klonk den gezanten, bij het binnentreden der kapel het onderstaande Welkomstlied tegen :

Weest welkom op der weezen grond,
 Gezanten van Transvaal !
 U groeten we in deez' blijden stond
 In de oude moedertaal !
 Gods hand heeft herwaarts u geleid,
 Naar 't Weezen-toevluchtsoord,
 De Heer heeft ons dit feest bereid,
 Heeft onze beê verhoord.

Toen ge in Gods kracht als rotsen stondt,
 O, helden van Transvaal !
 Voor vrijheid, eigen haard en grond
 Greept naar het oorlogsstaal,—
 Toen hebben wij om u gebeefd
 En in 't gebed gestreên ;
 Voorts in den geest met u gelesfd,
 Gejubeld en geleên.

Leide u de Heer nu veilig voort !
 Aan de overzij der Vaal,
 Word' voorts geen oorlogskreet gehoord,
 Noch bliksem er het staal !
 Neen, immer bloei uw volk in vreê,
Verschoond van weezenrouw,
 Het blyf—'t is onze vuurge beê—
 Aan Jezus Christus trouw !

B. VAN DER SCHUUR.

De heer Van 't Lindenhout trad voor den catheder en sprak ongeveer als volgt :

Het is voor ons in dit morgenuur een hoogst aangename verrassing, ja een verhooring des gebeds, dat wij het voorrecht mogen hebben in deze kapel het geacht Gezantschap van Transvaal in ons midden te hebben. Gij weet kinderen, hoe menigmaal wij tot God geroepen hebben, dat Hij zou zijn met die mannen, die daar streden voor vrijheid en recht, gij weet, hoe wij vurig des Heeren aangezicht zochten voor onze verdrukte broeders en ik herinner mij nog goed, dat in die dagen een kleine jongen tot mij kwam met de vraag : “ Mijnheer, zullen de Transvalers het winnen ? ” en ik hem antwoordde : “ Zij zullen het winnen want God is met hen.” En nu hebben wij het groote voorrecht de vertegenwoordigers van dat volk hier te begroeten. Van harte heet ik u welkom aan deze plaats en doen wij dat allen te zamen, door te zingen

het eerste lied, dat in die dagen van strijd op de Weezen-
drukkerij het licht zag :

Hebt gij 't gehoord, hoe onze broeders lijdën,
Het zonalal door Neerland steeds betreurd,
Dat Britsch geweld, sterk door den nood der tijden,
Ons met de Kaap als heeft van 't hart gescheurd ?
Maar 't Boerenvolk boog nooit zijn nek als slaven,
Daar 't eer zijn grond dan vrijheidsvaan verliet,
En 't Hollandsch hart trotsch op die wakkre braven.
Vergeet, verlaat in nood zijn broeders niet.

Gehoond, geplaagd, door haat en list besprongen,
Vervreemde 't hart der Boeren van hun grond,
Doch weken ze ook, steeds meer teruggedrongen,
Tot waar, naar 't scheen, hun vrijheid ruste vond ;
Vergeefs, geen stroom, geen bergpas maakten veilig
De heldenschaar door 's luipaards oog bespied,
Maar was geen woord van eer den Brit ooit heilig,
Ons Heilands hart vergeet zijn broeders niet.

Kan onze macht, geknot in bange dagen
Door Frankrijks zwaard en Englands vrien-
schapsschijn,
Geen schild hun biën voor valscheids list en slagen,
Toch kunnen wij den broedren broeders zijn.
Laat broedertrouw in woord en offer spreken,
Voor vrijheid staan en pleiten daad en lied ;
Zoo spreke ons hart der broedren hart ten teeken ;
Oud-Nederland vergeet zijn kindren niet.

C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

Na voorgegaan te zijn in het gebed en gelezen te hebben
Psalm 100, sprak ZEd. verder :

Deze Psalm is in alle omstandigheden des levens voor ons
een troost en bemoediging, bijzonder in dit morgenuur. God
is ten allen tijde goed. Laat toch nooit een harde gadachte
over God in uw hart opkomen. Een andere zaak is het, of
wij zien, dat God goed is. Onlangs kwam een jongen, die
straf ondergaan had, tot mij met tranen in de oogen en zeide :
"Mijnheer, wat zijt gij goed voor mij geweest ! "Het kan
zijn, dat wij inzien, dat wij kastijdingen noodig hebben en
liefde Gods daarin opmerken, maar gemakkelijker is het
zeker, indien wij voorspoed genietende, daarin God mogen
aanschouwen.

Zoo is het ook in dit morgenuur. Waarlijk kinderen, ik
ben blijde, dat wij de Deputatie hier mogen ontmoeten en

begroeten. Het is een blijde ure voor ons, wanneer wij opmerken, dat God al onze wegen en paden leidt en dat wij hierdoor ook wellicht een stap nader komen tot datgene dat wij zoo gaarne wenschen, dat namelijk de Weesinrichting in nader verbinding met Zuid Afrika mocht komen. Ik weet dat hier jongens zijn, die den moed hebben naar het verre land te vertrekken, die ik ook gaarne daaheen zal zien gaan. Niet de luiards kunnen wij daarvoor gebruiken, niet zij, die hier nog te zeer de tucht behoeven, maar wel degenen die hier vlijtig hebben gewerkt, die gelooven, dat God den arbeid hunner handen zegent.

De Heere is goed. Dat hebben de Transvalers ondervonden, dat is ook onze ervaring gedurende meer dan 20 jaren. God hoort het gebed. Hoe menigmaal hebben wij gesidderd, wanneer wij lazen met hoe geringe krachten daar vaak tegen een groote overmacht gestreden moest worden, maar wij hebben God mogen danken, want Hij is goed. En waar zij nu als wij hetzelfde ondervonden hebben, daar wenschen en bidden wij, dat Gods zegen op het Gezantschap rusten moge, ook op den President, die tot ons leedwezen afwezig is. Broeders, wij wenschen u te volgen met onze gebeden en steeds Gods zegen aftesmeken voor uw land en volk. Die God, die u tot hiertoe gebracht heeft, zegene u en uw volk verder, en dat zal Hij doen, zoolang wij voor elkander biddende bevonden worden."

Nadat het Meisjeszangkoor "De Vierkler van Transvaal" gezongen had, sprak de heer Du Toit ongeveer de volgende woorden :

"Geliefde Broeders, medehelpers in dezen arbeid en allen, die hier verzorgd en opgeleid wordt. Gij hebt ons hartelijk welkom geheeten en toen ik in dit morgenuur uw vreugde hoorde, dacht ik : Stellen wij u niet te leur ? Gij hebt zoo veel gehoord van ons volk en zijn worstelstrijd, dat gij misschien hooge denkbeelden omtrent ons koestert. En nu komen wij ; aan ons is niets bijzonders, wij zijn gewone menschen en bovendien het vleesch is zwak. Zoo is het evenwel met al het aardsch genot ; dat baart altijd teleurstelling, tenzij het geheiligd is in het heiligdom Gods, overgoten met de zalfolie van Gods Geest. Wanneer dat het geval is, dan wordt ons genieten eerst recht genieten. Daarom ben ik blij, dat wij hier in het heiligdom zijn saamgekomen, daar moeten wij elkaar ontmoeten voor Gods aangezicht. Gij hebt ons welkom geheeten, wij willen u die broedergroete terugbrengen. Wij wisten, dat uwe harten warm voor ons klopten. Gij moet ons beschouwen als de vertegenwoordigers van ons volk, en dan danken wij u als zoodanig, dat gij

in de dagen van strijd ons hebt gesteund, niet met vleesche-lijke wapenen maar met de wapenen des gebeds. Die gebeden hebben ons gesteund, die kracht is ook bij ons volk gevoeld. en daarom staan wij hier om u dank te zeggen. Maar ik wil u niet alleen onze groete overbrengen, maar laten wij elkander ook in het geloof versterken. Dat geve God door Zijnen Heiligen Geest.

Ik behoef niet te spreken over Transvaal en zijne geschiedenis, die is u allen genoeg bekend, maar ook *uw* geschiedenis is ons bekend. In het meest verspreide blad van ons land heeft eene uitvoerige beschrijving uwer Inrichting gestaan; de verschillende boeken en geschriften, die van hier uitgaan, worden ook bij ons gelezen. Wij weten de daden, die God aan u gedaan heeft, zooals gij de daden weet, die Hij aan ons betoond heeft. En daarom kunnen wij elkander sterken. Heeft Hij u beschaamd? Neen. Heeft Hij ons beschaamd? Neen. Hij is die God, die ons verder leiden zal.....

Nog ééne gedachte wensch ik hier uit te spreken. In het heiligdom goeten wij elkander, maar laten wij ook hier de handen ineen slaan voor de toekomst. Dat laatste couplet van het eerste lied, dat gij ons hebt toegezongen, heeft mij zeer getroffen, waarin gij ons toewenscht, dat de Heere ons veilig leide aan de overzij der Vaal, dat het oorlogszwaard in de scheede; moge rusten en wij *verschoond mogen blijven van weezenrouw*.

Ja, wij willen uw groot medenemen en die overbrengen aan onze landgenooten, inzonderheid die der weezen. Wij hebben geen Weesinrichting, Goddank is die in ons land niet noodig. De dood is ook daar wel, want waar de zonde is, is ook de dood; maar onze dunne bevolking, de band van het familieleven, die daar zeer sterk is, maakt dat er menigmaal een strijd is tusschen de familieleden, wie de opvoeding der kinderen, die weezen zijn geworden, op zich zal nemen. Wij hebben geen weeshuis, en de bede uit uw kindermond, dat wij steeds verschoond mogen blijven van weezenrouw, heeft mij dan ook zeer getroffen. Moge het zoo blijven. Maar als het komen moet, wanneer een weesinrichting ooit noodig mocht worden, dan geve God ook ons mannen des geloofs daarvoor.

Toen ik dezen morgen opstond, was ik vermosid, maar op mijn wandeling ben ik verkwikt geworden. Ik zag op al die gezichten vroolijkheid en blijdschap en ik dacht bij mijzelf: God is overal een Hoorder des gebeds; maar ik geloof toch, dat God nergens Zijn woord duidelijker maakt, dan waar Hij zegt: Ik ben een Vader der weezen.

Daarom ook wensch ik, dat geen kind hier mag zijn, dat

niet zeggen kan : God is ook *mijn* Vader. Geen naam worde hier ingeschreven, die niet geschreven staat in het Boek des levens. Gods zegen zij en blijve bij toeneming zichtbaar in deze Inrichting. Bij monde van den broeder, die aan het hoofd der Inrichting staat, is straks Gods zegen gevraagd, laten wij dit nu nog eens samen doen."

In een innig gebed droeg spreker daarna de belangen der Weesinrichting en die van zijn land en volk aan den Troon der Genade op. Ongetwijfeld verkeerde ieder der aanwezigen onder den indruk van dat plechtig oogenblik. God verhoore genadig alle gebeden, die ook in die morgenure tot Hem opgezonden werden.

De heer Van 't Lindenhout bood daarna der Deputatie uit naam der weezen de photographiën der Weesinrichting aan in een keurig étui, dat op de boekbinderij door de weesjongens onder opzicht van hun voor zijn vak alleszins bekwamen leermeester vervaardigd was.

Nadat allen den Gezanten staande het laatste vers van Ps. 134 hadden toegezongen, eindigde deze samenkomst,

's Morgens na het ontbijt werden de scholen en slaapzalen nog bezichtigd en beklom de Deputatie den toren van de weezenkapel, vanwaar zij een ruim overzicht hadden over de inrichting en hare omgeving. Daarna kwamen alle weezen op de plaats tusschen de weeshuizen met hunne onderwijzers, bazen en verzorgers te zamen.

Bij afwisseling liet zich de muziek der weezen hooren en werd hun het bekende derde vers van Ps. 134 nogmaals toegezongen als de laatste bede en wensch van de weezen op Neerbosch.

Generaal Smit sprak zijn hartelijken dank uit voor het genotene op Neerbosch en zeide dat hij de groeten van de weeskinderen aldaar zou overbrengen aan de kinderen van Transvaal.

Daarna begaven de beide heeren van de deputatie zich tusschen de kinderen, om verscheidene hunner zeer vriendschappelijk de hand te drukken, waarna besloten werd met het zingen van Psalm 72 het laatste vers.

Nog een driemaal "love de Transvaal," en nadat de heer H. Duijs als voorzitter der vereeniging nog in de hartelijkste bewoording zijn dank namens het bestuur had uitgesproken, voor de komst der Deputatie op Neerbosch aan de Weesinrichting, met den wensch en de bede dat ook de Transvaal voor de inrichting ten zegen mocht zijn, en de inrichting wederkeerig voor de Zuid Afrikaansche Republiek, vertrokken dezen onder geleide van vier heeren van het bestuur, en enkele vrienden in vier rijtuigen gezeten naar Nijmegen.

Overal stond een groote menigte belangstellenden langs de wegen geschaard, en uit vele huizen wapperden vlaggen.

In open rijtuigen maakte men een korte rijtoer door de stad, en begaf zich naar de wachtkamer 1ste klasse van het spoorwegstation, waar de muziek der dienstdoende schuiterij het Transvaalsche volkslied deed hooren. Een dichte menigte verdrong zich nabij het station, en op het perron schaarden zich de leerlingen van het Gymnasium, der Hoogere Burgerschool, der Christelijke Normaalschool op den Klokkenberg met hunne banieren en de leerlingen der Rijkskweekschool.

Met warmte en opgewektheid heette de burgemeester, mr. P. C. Bijleveld, de gezanten welkom uit naam van Nijmegen's ingezetenen, en drukte zijn blijdschap uit over de ontmoeting met de mannen van dat volk, welks moed en energie wij bewonderd hebben in den strijd tegen het machtige Engeland, van die mannen in wie wij zonen van denzelfden stam als wij begroeten mogen.

Daarna bood spreker den gezanten een smaakvol houten fotografiën-doo's aan, bevattende een 20-tal gezichten uit Nijmegen, met de woorden: "Mijne heeren, wanneer gij op de terugreis zijt naar uw land, bladert dan dit album als een herinnering aan Nijmegen nog eens door. Het bevat gezichten van de oude en de nieuwe stad, die u daarmede het bewijs geven dat de vesting hier geslecht is, en het strijdrumoor hier niet meer gehoord zal worden. Moge het ook zoo zijn in uw vaderland. Het zwaard blijve rusten in de scheede, vrede, liefde en schoonheid mogen steeds daar heerschen, en de dankbaarheid van uw volk zij voor u het loon op uwe bemoeiingen voor uw vaderland."

Deze woorden werden door de aanwezigen hartelijk toegejuicht. De eerewijn werd geplengd en de heer Du Toit bedankte in weinige woorden voor de sympathie, die het Gezantschap ook te Nijmegen mocht ondervinden.

De heer B. Ter Haar, predikant alhier, bood den Gezanten een drietal exemplaren aan van de gedichten door hem vervaardigd in de dagen van den worstelstrijd tegen Engeland, getiteld: "Aan Gladstone" en "Aan de Boeren in Transvaal."

Van het perron klonken nu de toonen van een lied, aangeheven door de leerlingen der Rijkskweekschool. Ook hieven de kweekelingen der Chr. Normaalschool, allen met de vaderlandsche sjerpen versierd, een lied aan, dat weldra de gezanten naar buiten lokte. Wijzende op den heer Smit, sprak de heer Du Toit met welgevallen de *Spes Patria* beschouwende: "Jongelui, wilt ge iets weten van den Spitskop, dáár staat de man, die er u van kan vertellen."

In zijn eigenaardigen tongval sprak de heer Smit daarop: "Veel kan ik u op dit oogenblik niet vertellen van onzen oorlog, maar iets wil ik er u toch van mededeelen. Toen wij den Spitskop moesten beklimmen, waren het niet de ouden, die voorop gingen; want de een was te zwaar van lijf, de ander had een gebrek, maar het waren de "pinkoppen", jongens als gij, die den top hadden bereikt eer nog één officier daar was aangekomen. Uit uwe geschiedenis weet ik, dat uwe vaderen 80 jaren lang voor hunne vrijheid hebben gestreden, en ik hoop, wanneer de nood nog eens aan den man mocht komen, gij dat voetspoor uwer vaderen zult drukken, en als nakomelingen van dat edele voorgeslacht zult zorgen dat uw vlag altijd boven "hullie vrije koppen waai."

Krachtig werden deze woorden toejuicht. De muziek deed nog eens hare vroolijke toonen hooren, de trein kwam voor, menige handdruk werd nog gewisseld, en onder de luide toejuichingen der menigte verlieten de Gezanten de stad Nijmegen.

Het was alsof vrienden, die men reeds jaren lang in plaats van enkele uren kende, heengingen, ieder gevoelde zich aan de scheidenden verbonden, ja, het werd ongetwijfeld door allen gevoeld: Wij zijn van denzelfden stam.

God zegene de Gezanten. Hij geleidde hen veilig naar hun land, en stelle hen voor het Transvaalsche volk, vooral ook wat het onderwijs der jeugd betreft, nog tot een rijken zegen.

AFSCHEIDSGROET

VAN DE TRANSVAALSCHE DEPUTATIE AAN HET
VOLK VAN NEDERLAND.

Londen, 17 Juni 1884.

Mannen Broeders!—Vergant ons te voldoen aan de diepste behoefte van ons hart, door uit Englands hoofdstad u nog een “Vaartwel!” toe te roepen vóór we heentrekken naar ons land, na ruim drie maanden lang uwe gastvrijheid genoten te hebben.

Met oprechte vreugde verklaren wij, dat ons afscheidswoord niet anders kan en mag zijn dan een woord van diepgevoelden dank aan het volk van Nederland. Want van het eerste oogenblik af dat wij den voet aan wal zetten, hebben wij het ondervonden, dat het de Nederlandsche natie was die ons ontving. Alle standen, alle leeftijden, alle in ander opzicht verdeelden, zijn ons tegemoet gekomen; uwe hooggeplaatste mannen zijn niet achtergebleven bij de eenvoudige burgers en den handwerksstand, en de wijze waarop uwe vrouwen en zelfs uwe kinderen ons hebben begroet, was een der liefelijkste bewijzen dat uwe belangstelling voor ons volk werkelijk nationaal is.

“Voor ons volk,” zeggen we, want wat aan ons is gedaan beschouwen we als gedaan aan het volk, dat we de eer hebben te vertegenwoordigen; de eer, ons bewezen, konden we slechts aanvaarden als gebracht aan degenen die ons gezonden hebben.

Zoo hebben we dan, als bekende en geliefde gasten, onder u mogen verkeer en op de beste wijze kunnen genieten van het vele dat ons is aangeboden. Bij het meer persoonlijke past het niet hier stil te staan. Maar wij verblijden ons dat wij, met de belanglooze medewerking der besturen van spoorwegen en andere vervoermiddelen, een groot deel van uw

land hebben mogen bezoeken ; dat wij onder de bekwame en vriendelijke leiding van particulieren of comités uw nationale instellingen, de openbare en bijzondere, hoogere en lagere inrichtingen van onderwijs en opvoeding, uwe Christelijke philanthropische werkzaamheden en stichtingen mochten leeren kennen, uwen landbouw, uwe nijverheid en kunstschatten van nabij mochten aanschouwen en waardeeren. Zoo leerden wij den volksgeest en de volksbeschaving kennen en merkten tegelijk met het gemeenschappelijk nationale, dat ons aan onze oorspronkelijke eenheid herinnert, tevens al datgene op wat voor ons land nuttig kan zijn.

Onze jeugdige Republiek heeft nog in veel te voorzien om hare krachten op elk gebied naar behooren te kunnen ontwikkelen ; maar voor hetgeen wij daartoe behoeven, kloppen wij nergens liever aan dan bij u. De ervaring nu in uw midden opgedaan, vervult ons met goeden moed dat ons beroep niet vergeefsch zijn zal. Wanneer wij zien op de aanzienlijke en kundige mannen, die òf reeds vereenigd waren in ons belang, gelijk de Nederlandsch Z Afrikaansche Vereeniging en de Emigratie Commissie te Amsterdam, òf naar aanleiding van ons bezoek te zamen kwamen, om ons met hunne kennis en ervaring, op financieel, economisch en wetenschappelijk gebied, bij te staan ; wanneer wij voor onze jongelingen wegen zien geopend om zich in Nederland te bekwamen voor diensten die het vaderland van hen verwacht, dan is ons hart met de blijde hoop vervuld, dat de aangeknoopte bevestigde betrekkingen voor de Z. A. Republiek de schoonste vruchten zullen dragen.

Voor dit alles ontvangt de Nederlandsche natie onzen hartelijken dank. Die dank is echter onzerzijds eene persoonlijke en voorloopige. Als echte republikeinen trekken wij ons zoo spoedig mogelijk terug om het volk dat ons afvaardigde op den voorgrond te laten treden. Onze taak is al het goede dat we onder u hebben ondervonden over te brengen tot ons volk, welks-vertegenwoordiging, naar wij vastelijk vertrouwen, den dank van dat volk zelf aan de Nederlandsche natie zal betuigen. Ons zal het daarbij een aangename plicht zijn de uiting van dien dank zoo leiden,

dat zij zooveel mogelijk allen bereikt, hoog of laag geplaatst, die zich voor de belangen der Z. A. Republiek moeite en opoffering, van welken aard ook, hebben getroost.

Ons laatste woord zij de bede tot den Heere onzen God : dat hij de Nederlandsche natie in al hare instellingen en belangen moge zegenen, en dat hij de bekommring wegneme, waarmede het land is vervuld wegens de gevaren, die het vorstelijk huis bedreigen. Moge Nederland, door de kracht des Allerhoogsten, steeds bekwaam gemaakt worden voor de taak, die het te vervullen heeft, en mogen de banden die het aan ons geliefd vaderland verbinden, in toenemende mate aan beide volkeren geestelijk en stoffelijk tot heil verstrekken ! Moge de Nederlandsche volksstam bloeien, in Noorden en Zuiden, waardig aan het geslacht onzer vaderen !

UWE STAMVERWANTEN EN TAALGENOOTEN.

